

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVI, broj 45

10. studenoga 2016.

cijena 200 Ft

Foto: Timea Horvat

11. stranica

Nakovićevo naticanje u Koljnofu posvećeno Lajošu Škrapiću – Na slici njegova kći, dr. Judita Škrapić i gradišćanski recitatori 1. kategorije

„Bunjevačka škula”

6. stranica

U Međugorju

7. stranica

Hrvatski tjedan u Kaniži

14. stranica

Komentar

Most

Steve Geošić pred kratkim odlikovani petroviski Amerikanar, kako i sam kaže, sa svojom stranicom istraživanja za Petrovo Selo htio je napraviti virtualni most med stanovnici rodnoga kraja i med onimi Petrovišćani ki su se silom prilik ali po izboru, otkinuli od doma. Simo slišu naravno i oni nasljednici ki si sad išću rodjake, pajtaše, nove poznanike po koreni, neku vezu, neki novi čip sa starom domovinom. Web-stranica Szentpéterfa Genealogy Archives zanimljivo je štivo za sve one ki konačno kanu doznati otkud, s kojega smjera im teče krv, a dobar je putokaz i za to da se detaljnije upozna sudbina pojedinih familijov, peršonov i naselja. Zanimljivo je i to, kako se na tom mostu prez problemov šeću stari i mladi, jezičnih falingov nij, kad po engliški, hrvatski i po ugarski jednako se moru informirati svi posjetitelji. Most med kontinenti, most prik žic odlično funkcionira jur od 2006. ljeta, dokle je žalosno da negda-negda ovi simbolični mosti u bliskoj sredini človika nisu otprti za promet, neki su postali defektni, stopirani u medjusobnoj komunikaciji, u najveći slučaji zavolj jada i jalnosti, a postoju i drugi uzroki. Nonstop se čuju pelde još i iz našega žitka, vjerujem da nij takovoga človika čiji mosti svi su u funkciji. Takova kvaka je mogla nastati i prethodno kiseškim Hrvatom kim jur najpr u ljetnom kalendaru je rezerviran dan za vlašći kiritof. To je svenek dan od velike važnosti, dan kulture, vjerskoga spravišća i dan spominjanja gradišćanskoga velikana Mate Meršića Miloradića, ki se je školovao uprav u tom gradu. Ta kiritof ove zajednice jur ljeta dugo se rikta u tvrdjavi junačkoga hrvatskoga kapetana Nikole Jurišića, i dostojno se slavi svako ljetu na najbližnjem vikendu koji pada imendanu Sv. Mirka, ako je već ovde i hrvatska crkva posvećena ovom patronu. Ovde je sadržaj vridan svenek i mjestu, kako se to i očekuje. Ljetos nesrično, ali ki zna kako, ispalo je da je tvrdjava bila zauzeta nekakovom izložbom za ku su platili nje organizatori. Jedan veliki dogodjaj na običajnom mjestu jedne narodnosne zajednice, ka se odlikuje na svakoj gradskoj priredbi, nadmudrili su pinezi. Istina je da su Hrvati dobili drugo mjesto za svoju priredbu, koje je bilo čuda manje (tako su se morali stiskavati gosti), ali s ovim potezom ne samo nešto nego i jako čuda je odzametom od ove manifestacije. Izgleda da medjusobne moste uživo čuda teže je u žitku držati, njegovati, čistiti i hasnovati, nek on virtualni most na kom se otkrivaju istinske čuti prijateljstva i ljubavi, a i nastojanja za sporazumivanje.

Tiho

Glasnikov tjedan

Novinar koji ne sudjeluje na sjednici, sastanku, forumu, kojega nisu pozvali i koji ne može doći do izjave koju bi mu trebali dati SVI sudionici javnoga i političkoga života, teško može obavljati svoj posao na korist javnoga dobra. Preostaje mu tek izjava za javnost, ako nje ima, ili prenijeti napis onoga sretnog novinara koji je „mogao“ i dobio poziv na sudjelovanje u tome, ali on sam niti može niti smije napisati ni dati izvješće pa ni izjavu prenijeti jer kako će postaviti pitanje ako nije sudjelovao na sastanku? O sastanku ne može baš ni pitati, tek

U matičnoj je domovini državna javna televizija prošloga petka u svom izvješću postavila retoričko pitanje naslova Kakva prava imaju Hrvati u susjednim državama?

prenijeti ono što mu se kaže. Možemo prenijeti vijest državne agencije, ili objaviti napis koji su nam poslali naši prijatelji organizatori, ili upitati za izjavu sudionike. Ali kako to autorski obraditi. Jer ni agencija, ni prijatelj, ni izjava ne može zamijeniti našu nazočnost u korist javnosti javnoga glasila. U matičnoj je domovini državna javna televizija prošloga petka u svom izvješću postavila retoričko pitanje naslova Kakva prava imaju Hrvati u susjednim državama?

U razlaganju pitanja pročitali smo za vas da se u Sloveniji Hrvati kao manjina i ne priznaju, u Srbiji se sustavno asimiliraju, dobrim se mogu ocijeniti njihova prava u Mađarskoj – zaključili su sudionici Foruma hrvatskih manjina. Iako je prema nekim procjenama u Srbiji oko 170 tisuća Hrvata, ni trećina ih se tako ne izjašnjava. Imaju svoje škole, ali budući da izborni zakon otežava postupak kandidiranja manjinskih lista, kažu, ne mogu prijeći ni izborni prag ni sudjelovati u vlasti. Nemaju mogućnost izravnog ulaska u parlament, stoga traže omogućivanje neposredne zastupljenosti.

Slovinci pak, s druge strane, 40 tisuća Hrvata kao nacionalnu manjinu uopće ne priznaju, ali priznaju Mađare i Talijane, kojih je tri puta manje. U Crnoj Gori, gdje Hrvati čine oko 1 posto stanovništva, ipak imaju bolji status nego prije 20 godina. Imaju svoje predstavnike i u izvršnoj i u zakonodavnoj vlasti, nastavu na hrvatskom jeziku, brojna kulturna društva s hrvatskim predznakom i na Hrvatima je samima da nadalje razvijaju i utvrđuju svoje identitetske vrijednosti. U Mađarskoj desetak tisuća Hrvata ima dobre uvjete,

mjesne samouprave, mogućnost učenja hrvatskoga jezika od vrtića do srednje škole. U Pečuhu je Odsjek za hrvatski jezik, također i kazalište. A od 2014. imaju glasnogovornika u Parlamentu koji ima sva prava, ali ne može glasovati.

Zbog teškoća koje imaju u ostvarenju svojeg statusa u pojedinim zemljama, mladi se sve rjeđe izjašnjavaju kao Hrvati, kažu u Matici iseljenika. Stoga je cilj Matice iseljenika naći nešto što bi ih oduševilo, da su pripadnici hrvatske manjine, da to prepoznaju kao prednost s nečim čime će se zapravo osjećati vrijednim. To bi mogli biti virtualni mediji, pogotovo društvene mreže koje imaju potrebnu prodornost u aktiviranju mladih. No da bi ostvarili prava koja im pripadaju, ali se ne poštuju, prodornija treba biti i hrvatska država.

Poseban pečat radu Foruma dala je i ravnateljica Hrvatske osnovne škole i gimnazije u Budimpešti. Ocijenila je da su najveće vrijednosti koje mladi predstavnici manjinskih zajednica imaju: dvojezičnost i dvojnost kultura. „Te im vrijednosti povećavaju konkurentnost na tržištu rada. Identitet se ne smije temeljiti samo na domoljublju“, poručila je ističući da tu dvojnost kultura ne treba zanemarivati, nego iskoristiti kao prednost, prenosi državni javni medij HRT.

Branka Pavić Blažetin

Osmaši „Miroslava Krleže” u Vukovaru

Na poticaj Generalnog konzulata Republike Hrvatske i u njegovoj organizaciji s Ministarstvom obrane Republike Hrvatske i Memorijalnim centrom Domovinskog rata, učenici osmog razreda Hrvatske osnovne škole Miroslava Krleže sa svojom razrednicom Lidijom Stranić boravili su u posjetu Vukovaru 28. i 29. listopada 2016. Posjet je organiziran povodom 25. godišnjice neovisnosti Republike Hrvatske i 25. obljetnice vukovarske tragedije, uz potporu zamjenika ministra obrane Tomislava Ivića i Memorijalnog centra Domovinskog rata, kaže za Hrvatski glasnik generalna konzulica Vesna Haluga, te dodaje: Na konzularnom području za vrijeme Domovinskog rata prihvaćeno više od 70 000 prognanika iz Republike Hrvatske, a pečuska hrvatska škola bila je obrazovno središte malim hrvatskim prognanicima. Posjet je organiziran kao simbolična zahvala svim Hrvatima iz Mađarske koji su, kada je bilo najpotrebnije, pružili utočište, a što je još važnije dom hrvatskim prognanicima.“

Generalni konzulat svake godine obilježava Dan sjećanja na žrtvu Vukovara. Lani je organiziran posjet Vukovaru studenata katedre hrvatskoga jezika Filozofskog fakulteta Sveučilišta Janus Pannonius u Pečuhu s kojima je 2015. obilježen i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara. Ove godine to su učenici osmih razreda nastavno na projekt koji provodi Ministarstvo hrvatskih branitelja, a zamisao je da ovaj pilot projekt preraste u projekt kojim će svake godine mladi Hrvati iz Mađarske, ali i drugih zemalja moći posjetiti Vukovar te naučiti i dalje u svojim sredinama prenositi istinu o Domovinskom ratu, zaključuje Vesna Haluga.

Prvoga dana posjeta učenike je u Memorijalnom centru Domovinskog rata njegov ravnatelj Zoran Šangut upoznao s radom Centra. Prvoga dana boravka učenika u Vukovaru s njima su bili i generalna konzulica Vesna Haluga i predsjednik HDS-a Ivan Gudan. Učenike su uz narečene pozdravili brigadir Petar Čavar, savjetnik župana Vukovarsko-srijemske županije Grgo Krajina koji je učenicima predao i poklone župana Bože Galića. Učenici Obrazovnog centra Miroslava Krleže iz Pečuha u sklopu posjeta obišli su, uz Memorijalni centar Domovinskog rata Vukovar, Ovčaru, Memorijalno groblje žrtava iz Domovinskog rata, spomen-sobu u vukovarskoj bolnici, Vučedol, Gradski muzej i župnu crkvu sv. Filipa i Jakova.

Istoga dana gđa Vesna Haluga i g. Ivan Gudan posjetili su vukovarskog gradonačelnika Ivana Penavu i župana Božu Galića.

G. Ivan Penava zahvalio je generalnoj konzulici Halugi na iznimnom angažmanu glede promicanja grada Vukovara te izrazio nadu da će svake godine djeca iz Mađarske i drugih zemalja or-

Vesna Haluga i Ivan Gudan posjetili su vukovarskoga gradonačelnika Ivana Penavu i župana Božu Galića.

ganizirano posjećivati Vukovar i na taj način dalje svjedočiti istinu o Domovinskom ratu te se još čvršće povezivati s matičnom domovinom. G. Penava još jednom zahvalio je i na daru Hrvata iz Mađarske i Generalnom konzulatu Republike Hrvatske Pečuh za obnovu Vodotornja.

Razgovaralo se i o mogućnostima suradnje na unapređenju vukovarskoga gospodarstva, turističke i kulturne ponude te čvršćem povezivanju s Hrvatima iz Mađarske.

Vukovarsko-srijemski župan Božo Galić generalnu konzulicu upoznao je s aktualnim stanjem u županiji, te istaknuo kako Hrvatska vrlo dobro surađuje s Mađarskom.

-mcc-

Učenici osmoga razreda sa svojim pratiteljima

PEČUH, VUKOVAR – Prilikom nedavnog boravak u Vukovaru učenika osmog razreda pečuske Hrvatske škole, s nadležnima u Memorijalnom centru Domovinskog rata, generalna konzulica Vesna Haluga, koja je organizirala posjet pečuskih učenika Vukovaru, dogovorila je da će se Dan sjećanja na žrtvu Vukovara ove godine organizirati u Pečuhu, a s obzirom na važne obljetnice, 25. godišnjicu neovisnosti Republike Hrvatske i 25. obljetnicu vukovarske tragedije, biti obilježen 22. studenoga 2016. u organizaciji Memorijalnog centra Domovinskog rata, Hrvatske državne samouprave i Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu.

Pomurski jesenski književni dani 2016

U organizaciji serdahelske Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“, Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“ i Osnovne škole „Katarina Zrinski“, 27. i 28. listopada održani su tradicionalni Pomurski jesenski književni dani. Ovogodišnja priredba posvećena je 75. obljetnici rođenja Stipana Blažetina, 30. obljetnici objavljivanja njegova dječjeg romana Bodoljaši i 40. obljetnice smrti dr. Vinka Žganca, etnomuzikologa.

Pomurske jesenske književne dane prvi put je organiziralo Društvo Horvata kre Mure 2012. g. u spomen na književnika Stipana Blažetina. Tijekom godina organizacija postupno je prešla u ruke serdahelske Hrvatske samouprave, naime Samouprava nazvana je po njegovu imenu, odnosno mjesne osnovne škole u kojoj je radio desetljećima i neko vrijeme bio njezin ravnatelj. Od ove godine u organizaciju se uključio i Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“ kako bi se i nova

HDS-ova ustanova prisjetila jedne od najistaknutijih osoba Hrvata u Mađarskoj. Ovogodišnji Pomurski jesenski književni dani započeli su 27. listopada u sjedištu narečenog Zavoda, gdje je uređena izložba o životu i djelu književnika. Izložbu je otvorila Zorica Prosenjak Matola, voditeljica ustanove, i ukratko se prisjetila pjesnika. Nakon otvaranja priređen je kviz pod naslovom „Tko je bio Stipan Blažetin?“ za učenike hrvatskih pomurskih škola. Blaž Bodiš, suradnik, pripremio je zadatke o pjesnikovu životu i djelu. Bilo je testa, mozaičnih slika, zagonetaka i drugih veselih

Izložba u Zavodu

Na kvizu „Tko je bio Stipan Blažetin“

Adel Rodek preuzima priznanje od Stjepana Turula, predsjednika Hrvatske samouprave.

zadataka u kojima su učenici uživali. Drugi dan započet je svečanim programom u Osnovnoj školi „Katarina Zrinski“ na koji su

stigli i ugledni gosti, među njima Maja Rosenzweig Bajić, prvi tajnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Stjepan Blažetin, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Branka Pavić Blažetin, glavna urednica Medijskog centra Croatica, Margit Mirić, ravnateljica draškovečke osnovne škole. Njih i ostale pozdravio je Stjepan Turul, predsjednik serdahelske Hrvatske samouprave. Program je započeo s Pjesmom o rodnom selu u recitaciji Hane Lukač, o Santovu, odakle je krenuo Stipan Blažetin, naime upravo prije 30 godina objavljen je njegov dječji roman Bodo-

Marija Prosenjak, umirovljena učiteljica, dobitnica je priznanja.

Polaganje vijenaca kod groba Stipana Blažetina

Ijaši, koji opisuje doživljaje iz djetinjstva. Nit Bodoljaša nastavlja se do ulomka iz romana, odnosno do proglašenja rezultata Natječaja „Bodoljaši“, koji je raspisala serdahelska Hrvatska samouprava (rezultati na Maloj stranici) za učenike hrvatskih osnovnih i srednjih škola. Na svečanom programu Pomurskih jesenskih književnih dana Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ dodjeljuje priznanja učenicima i odraslima. **Priznanje za marljiv i ustrajan rad u učenju hrvatskoga jezika i njegovanju kulture** dodjeljuje učenicima osmog razreda serdahelske škole, dobivaju ga učenici koji tijekom osam godina ostvaruju najbolje rezultate u učenju hrvatskoga jezika, sudjeluju na raznim hrvatskim programima i natjecanjima, te pomažu rad Samouprave. Odlukom Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“, u

Na svečanom programu

Dio izložbe iz najuspjelijih radova Natječaja „Bodoljaši“

2016. godini priznanje je dodijeljeno **učenici 8. razreda Adeli Rodek**. Ona je tijekom sedam godina bila odlična učenica iz hrvatskoga jezika. Više puta sudjelovala je na regionalnim natjecanjima. Na državnom natjecanju iz hrvatskoga jezika osvojila je 1. mjesto. Od samih početaka članica je školskoga tamburaškog sastava. Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ 2012. godine utemeljila je **priznanje za osobe koje su imale, imaju bitnu ulogu u očuvanju nacionalne svijesti Hrvata u Serdahelu i bližoj okolini**. Do sada su priznanje dobile Margit Mirić, dr. Smiljana Zrilić, Marija Bišković Tišler i Jelica Mihović Adam. Odlukom Samouprave u 2016. g. **priznanje je dodijeljeno** umirovljenoj učiteljici serdahelske okružne škole i područne škole u Sumartonu **Mariji Prosenjak** koja je desetljećima podučavala hrvatski jezik, pripremala djecu na razna hrvatska natjecanja, bila je zastupnica serdahelske Hrvatske samouprave, su-

djelovala u sakupljačkom radu Samouprave i u izdavanju molitvenika Nebeska ruža, bezbroj puta prikazala je stare običaje, čuva tradiciju izradbe pisanica, pomaže vjerski život, i dandanas aktivno pomaže rad Samouprave. Na kraju programa voditeljica Zavoda „Stipan Blažetin“ proglasila je rezultate kviza, a Stjepan Blažetin u ime Znanstvenog zavoda podario knjigama serdahelski Zavod i osnovnu školu. Slijedilo je polaganje vijenaca na grob Stipana Blažetina, a u večernjim satima program u spomen na dr. Vinka Žganca, sakupljača pomurskih popijevaka.

beta

Obilježena 70. godišnjica utemeljenja „Bunjevačke škole“

Povodom obilježavanja 70. godišnjice utemeljenja nekadašnje Bunjevačke škole u Gari, osnovane 1946., a ukinute 1973. godine, uoči blagdana sv. Luke, 22. listopada, garska Hrvatska samouprava organizirala je Susret bivših učenika i učitelja.

Na garskom groblju, Martin Kubatov i vlč. Imre Polyák

Program je počeo u ranim popodnevним satima na garskome groblju misnim slavljem u kapelici građenoj 1900. godine, a obnovljenoj 2012., koje je služio santovački župnik i biskupski vikar za narodnosti vlč. Imre Polyák, s njime suslužio njegov brat László. Misa je uljepšana molitvom i pjevanjem bunjevačkohrvatskih crkvenih pjesama pod vodstvom umirovljenog učitelja kantora Stipana Krekića. Nakon mise posvećena je obnovljena grobnica obitelji Zomborčević s likom anđela čuvara, a u spomen svim garskim Bunjevcima.

Kako tom prigodom uz ostalo reče Martin Kubatov, okupili su se kod grobnice obitelji Zomborčević koja je možda jedna od najljepših na garskom groblju, ali, nažalost, njezini su se potomci izgubili. Podsjetio je da je obitelj imala tužnu sudbinu jer je 1936. izgubila mladog sina Stipu. Ožalošćena obitelj na grobnici je podigla lik anđela čuvara koji simbolizira njegovu sestru Mariju koja ga čuva. Da bi spasila dio svoje baštine, Hrvatska samouprava isplatila je najamninu grobnice na 60 godina, a u spomen svim garskim Hrvatima Bunjevcima. Nakon posvete, zajednica garskih bunjevačkih Hrvata položila je vijenac i upalila svijeću u spomen svim pokojnima. Nakon svečanosti na groblju, nazočni su se okupili na „Velikom sokaku“ ispred zgrade nekadašnje Bunjevačke

škole gdje je predsjednik Hrvatske samouprave Martin Kubatov položio vijenac kod spomen-ploče postavljene 1996. prigodom obilježavanja 50. obljetnice utemeljenja. Potom je u mjesnom domu kulture upriličen susret bivših učenika i učitelja. Okupljene je pozdravio predsjednik Hrvatske samouprave Martin Kubatov, među njima posebno uzvanike i goste iz prijateljskog naselja Topolja. Uslijedio je prigodni kulturni program u kojem su nastupili članovi omladinskog KUD-a i izvorne bunjevačke plesne skupine koji su izveli hrvatske (pomurske, baranjske šokačke, santovačke šokačke i bunjevačke) plesove. Nekadašnje Bunjevačke škole prisjetila se bivša učenica Angela Šokac Marković, ujedno dopredsjednica Hrvatske državne samouprave.

„U ovim trenucima se sa zahvalnošću trebamo prisjetiti naših roditelja čija je prvenstvena zasluga da danas možemo slaviti 70. obljetnicu pokretanja bunjevačkohrvatske nastave u Gari. Oni su bili ponosni ljudi, svjesni svoje pripadnosti, ustrajni, neustrašivi i odlučni te su zahtijevali od tadašnje mađarske vlade mogućnost školovanja svoje djece na materinskom jeziku“ – reče uz ostalo Angela Šokac Marković, koja je podsjetila na početke i teškoće utemeljenja hrvatskih škola u Mađarskoj, ali i plodonosni rad garske Bunjevačke škole koja je iznjedrila pedesetak maturanata i učitelja naših hrvatskih gimnazija. Prizvala je i uspomene na bivše učitelje, na utemeljitelja i prvog ravnatelja Lozu Babića i njegovu suprugu Anušku Vidaković, zatim Jakova Dujmova, Marka Zegnala, Jozu Gorjanca i na druge.

Zahvala učiteljici Matiji Mandić Goher

Tom su prigodom organizatori zahvalili bivšim učiteljima i odgojiteljima – učiteljici Matiji Mandić Goher, bivšoj dadilji u vrtiću, teta-Rozi Švraka Dujmov, odnosno njihovim najbližima: udovici Marka Zegnala teta-Anuški, udovici Jakova Dujmova koja zbog bolesti, nažalost, nije mogla doći, nadalje kćeri Loze Babića Zorici Babić Agatić. Predsjednik Kubatov još se prisjetio onih koji nisu mogli doći: učiteljica Kata Tomić, tetica Mariška Karagić Kričković i učitelj Đorđe Milivoj.

Nakon bogatoga kulturnog programa domaćih folklorša i zajedničke večere, organiziran je bal za sve zainteresirane, a za dobro raspoloženje pobrinuo se domaći Orkestar „Bačka“.

Stipan Balatinac

Selurince

Na putu u Međugorje

U organizaciji selurinske Hrvatske samouprave, tridesetak putnika od 20. do 24. listopada boravilo je u Bosni i Hercegovini, u Međugorju. Kako nam kaže Jelica Moslovac, predsjednica Hrvatske samouprave grada Selurince, put je bio prekrasan i svi su se putnici vratili kući puni dojmova i obogaćeni novim spoznajama.

Najprije su zastali u Visokom i pogledali bosanske piramide. Teorija o njima pretpostavlja da je brdo Visočica i još dva obližnja brda u okolici Visokog zapravo divovske piramide izgrađene ljudskom rukom između 12 000 i 500 godina prije Krista. Tvrdi to amaterski istraživač Semir Osmanagić, koga osporava stručna javnost. On živi u SAD-u. Bosanska dolina piramida najveći je svjetski kompleks piramidalnih građevina. Sastoji se od Bosanske piramide Sunca (Visočica) koja je s visinom preko 220 metara znatno viša od Keopsove piramide, zatim bosanske piramide Mjeseca (Plješevica, visoka 190 metara), Piramide bosanskog Zmaja (Buci, 90 metara), te obrađenih uzvisina Hrama Majke Zemlje (Krstac) i Piramide Ljubavi (Cemerac).

Piramide Sunca, Mjeseca i Zmaja oblikuju pravilan jednakostraničan trokut s međusobnom udaljenošću vrhova od 2170 metara. Orijentacija stranica svih piramida pravilna je, prema svemirskome sjeveru.

Nakon Visokog skupina naših izletnika zaustavila se u Mostaru. Razgledali su stari grad, prošetali mostarskim ulicama i zadržali se na prekrasnome mostu, simbolu grada na Neretvi.

U petak, 21. listopada, stigli su Međugorje. Dan su proveli obilazeći svetište Kraljice Mira. U tihoj molitvi uspinjali su se kamenjarom prema Križevcu zastajkujući kod svake postaje u zajedničkoj molitvi. Uspeli su se na brdo ukazanja Blažene Djevice Marije, a navečer sudjelovali na svetoj misi na otvorenome pred crkvom Kraljice Mira.

Trećeg dana svoga puta posjetili su Opuzen, grad na Neretvi. Uz razgledanje grada bili su na neretvanskoj berbi mandarina. Bio je to nesvakidašnji događaj koji je oduševio sve izletnike.

Nisu propustili pogledati ni prekrasni slap Kravice udaljen desetak kilometara od Međugorja. Slap se nalazi se na rijeci Trebižat, tri kilometra nizvodno od Vitaljine, u Studencima blizu Ljubuškoga. Stvoren je radom sedronosne rijeke Trebižat, pa je kao prirodan fenomen pod zaštitom države kao prirodna rijetkost. Visina je slapa 26 – 28 metara, s vodenim amfiteatrom ispod slapa promjera 120 metara.

Nije izostao ni posjet gradiću muzeju Počitelju smještenom pokraj magistralne ceste M-17 Sarajevo – Mostar – Čapljina, 3 km sjeverno od Čapljine. Na visokim liticama iznad Neretve prevladavaju srednjovjekovne obrambene utvrde ispod kojih se ugni-

jezdilo pitomo naselje. U gradiću najviše je orijentalnih građevinskih stilova, koji s mješavinom mediteranskoga stila pridaju ovom naselju posebni prizor. Vjerojatno je postojao i prije, ali se Počitelj prvi put spominje u pisanim dokumentima 1444. godine kao sjedište župe.

U nadolazećem razdoblju, a poradi obrane od Turaka, ugarsko-hrvatski kralj Matijaš Korvin zajedno s mjesnim plemstvom utvrđuje Počitelj. Veliku novčanu potporu dala je i Dubrovačka Republika koja je između ostalog financirala i izgradnju mosta preko rijeke Neretve. Turci osvajaju Počitelj 1471. godine i on je uskoro postao sjedištem kapetanije. Mletačkim osvajanjem Gabele 1694. godine dotadašnju ulogu pograničnoga središta koje je imala Gabela, preuzima Počitelj i zadrži je do 19. stoljeća.

-mcc-

Dan umirovljenika u Katolju

Samouprava sela Katolja srdačno je pozvala svakoga koji je navršio 60. godinu, u dom kulture, gdje 29. listopada priređen Dan umirovljenika.

Načelnica sela Nora Čibi Trubić pozdravila je umirovljenike koji su se odazvali pozivu. Program je počeo nastupom surdukinjske kazališne družine, s komadom „Helén a tehén“. Gazda pošalje slugu da dovede čovjeka sa stanice koji će kupiti njegovu kravu. Uto s velikom kitom cvijeća dođe čovjek iz grada prositi kćer (ime joj Helen). Gazdarica je presretna što će udati svoju kćer. Uto dođe gazda i zove čovjeka da pogleda njegovu kravu. Dođe drugi čovjek koji je htio kupiti kravu. Obojica su iznenađena, pa odu. Tako djevojka osta neudana, a i krava neprodana.

Publika je uživala i uzvraćala s velikim pljeskom. Slijedila je recitacija, nastup pjevačkoga zbora, također iz Surdukinja. Mlađe žene izvele su moderne plesove.

Nakon programa načelnica je pozvala svakoga na gozbu, na obilje jela i pića. Oni koji su se odazvali, bili su oduševljeni, radovali su se jedni drugima. Nažalost, nemamo škole, vrtića, dućana, a ni krčme. Zato se ljudi rijetko susreću. Nemojmo zaboraviti: selo nam je dugačko dva kilometra.

Vjerujem, mnogima će ovaj Dan umirovljenika ostati u trajnome sjećanju.

Guganka

Nagrada „Za Petrovo Selo” otputovala u Ameriku

Steve Geošić: „Jako je teško opisati čut da je moje selo mene častilo takovim priznanjem!”

Steve Geošić, sin Janoša Geošića (Hanzijov) i Klotilde Jurašić (Jumeštrova), se je narodio 1956. ljeta u Sambotelu. Par mjesec kasnije za rođenjem njegova starina s njegovim brati skupa pobegnuli su prik esterajske granice i prošli u Ameriku. Steve je diplomirao iz biokemije i informatike u New Yorku, kade danas živi i djela. Točno pred desetimi ljeti s pajtaši je ganuo web-stranicu za istraživanje obiteljskih stablov da svi oni ki su se otkinuli od sela, a i sami Petroviščani, malo bolje upoznaju svoju prošlost, svoju familiju i korijene. Ova stranica trenutačno sadrži 20 000 imen, 3800 familijskih profilov, 2600 fotografijov, 424 poveznice za izvore i polag toga još i 334 intervjuje. Najraniji podatak je iz ljet 1600. Na stranici se moru svi zastunja registrirati i prik nje čuda što doznati za svoju i seosku hištoriju. Ovu stranicu je Steve dalje mislio i 2009. ljeta je otvorio i na Fejsbuku profil za Petroviščane prik česa direktno moru držati kontakte i oni ljudi ke dilu oceani, kontinenti i daljine. Za sve ovo istraživanje, brigu za Petrovo Selo je Stevu Geošiću dodijeljena nagrada „Za Petrovo Selo” na svetačnosti u spomen Ugarske revolucije 1956. i otkrivanja Globusa. Iako je najveće priznanje dotičnoga naselja samo kasnije, u Americi, mogao prikzeti, razlogom našega dopisivanja je služila uprav ova nagrada.

Steve i mama Klotilda skupa su se veselili nagradi

Po tom da si se narodio ovde u Petrovom Selu pak zatim si sa starinom vanprošao 1956. ljeta u Ameriku, na ništ se ne moreš spomenuti. Suprot toga, kakove čuti nosiš u sebi prema Petrovom Selu?

– Moja familija je ostavila Petrovo Selo kad sam imao četire misece, ovako ja o tom selu nimam peršonske doživljaje. Ali dobro se spomenem na sve te povidajke i spominke iz ditinstva, ke mi je mama mešovala pred spalom. To je sve ostalo u meni. Skupa smo molili po hrvatski i kad nisam mogao zaspati, čudakrat mi je mogla povidati za nje didu Andraša Nemeta. Izmešovala je sve svoje doživljaje, na peldu o lokvi pred Kovalničevom hižom u Striljica. Kako se ta lokva mogla smrznuti u zimi pak kako su se dica u cokolama fuzala na njoj. Te lokve već nij, ali takove romantične i idilične slike i povidajke živu u meni i ostale su s manom. Polag toga moram i to reći da bigunci Ugarske revolucije 1956. su živili u New Yorku kot jedna velika familija i čudakrat su skupadošli pri nas, u našoj hiži. Jačili su petrovi-

ske jačke, moj čaća je na harmanija guslao, a moj ujac Stephen Škrapić (Šujstarov) je na violini igrao. I ovako sam i ja čutio nešto, što se zove nostalgija, za sve te stvari ke smo zgubili, ali ke su od nas zeli 1956. ljeta. Fizički živim u New Yorku, ali sam se vik držao za Petroviščana!

Koja je bila motivacija da napraviš najprlje internetsku stranicu, potom i stranicu na društvenoj mreži za Petrovo Selo?

– Pred tim što se je internetski razvoj eksplodirao, mi smo jur istraživali obitelj-

ska stabla Petrovoga Sela i za sve zainteresirane smo te rezultate otkrili, objavili u jednom manjem djelu. Ali kako je vrime dalje teklo, to već nije bilo praktično u pogledu dostignutih rezultata i pakovanj. Nije bilo lako jur postojeće i štampane lište, podatke, najave skupasabrati, najzad poiskati, kad smo zašli do još jednoga, novijega podatka. Kad je pak upepljan sistem World Wide Web, onda smo uspjeli sve nove informacije zgusnuti u jednu bazu podataka, do koje baze su svi znatiželjnici mogli doći s bilo koje strane ovoga svita. Napravio sam potom grupu Petrovo Selo na Fejsbuku, kade rodbina, prijatelji, poznanici moru podiliti svoje kipe, povidajke, storije, događaje o sebi i o selu. I na ov način smo mogli uloviti već Petroviščanov, predstaviti jur postojeće zviranjke, rezultate i informacije prez bilo kakovih stroškov. Gustokrat sam mislio na glavnoga junaka romana „Most na Drini” od Ive Andrića, na toga dičaka koga su odnesli iz svojega sela, kad je još bio mali, daleko prik neprohodne rijeke, u stranski

orsag, kade je u dibini srca vik hlepio za svojom domovinom, familijom i kulturom. To su od njega sve zeli. Ljeta su prošla, a od dičaka je postao muž i dao je sazidati most koji ga je povezo sa svojom domovinom i milom krajinom, a tako se je njegova tajna želja spunila. Napravio je most što ga povezuje rodnim krajem, a pelja iz prošlosti u sadašnjost. Tako mislim i ja da stranica Petrovoga Sela s istraživanj obiteljskih stablov je jedan virtualni most koji nas pelja u dom praocev. Svejedno je koliko nas kilometarav razdvaja, svejedno je koliko vrimenta je prošlo. S ovim familijarnim, prijateljskim zaufanjem morebit će se već ljudi ganuti i otputovati u Petrovo Selo, dobiti želju poiskati zemlju praocev, najti izgubljene rodjake ter upoznati nove prijatelje.

Kako si primio vist u Americi da si dobio najveće priznanje ovoga naselja, odlikovanje „Za Petrovo Selo”?

Trenutak za pjesmu

Droptine

Lita: hipci u vrimeni
– droptine.

Braća moja, rasijana
med narodi

– droptine.

Žitak ocev zarobljenih
u logori svitskih bojev

– droptine.

Plice moje, mrz je, zima:
poključajte, saberite

– droptine.

Lajoš Škrapić

Geošićeva familija u Carl Shurtz parku u New Yorku 1961. ljeta

– Sidio sam pred kompjuterom kad sam dobio poruku od rodice, kćerke Lacija Hanzijovoga. Pisala je ovako: „Szia Steve! Moj čaća Laci Geošić je rekao, neka Ti pišem da Ti gratulira da si sad jur časní gradjan Petrovoga Sela! Moj čaća je jako blažen i gizdav, još se je i zaplakao. Željim Ti sve dobro! Melinda.“ Onda još vik nisam znao od česa je govor. Gor nisam znao da postoji takovo odlikovanje, sve dokle nije Andraš Handler na Fejsbuku podilio video na kom je načelnica Petrovoga Sela najavila moje odlikovanje. Ta veličina svetačnosti i ona činjenica da su me nagradili uprav ta dan kad je otkriven i blagoslovljen Globus, dar američanskih Petrovišćanov, sve to me je diboko dotaknulo. Još sam svenek pod uticajem te proslave i brojnih gratulacijov. Jako je teško opisati čut da je moje selo mene častilo takovim priznanjem! Malo ljudi zna to doživiti i zavolj toga sam jako zahvalan da je naše djelo dobilo ovakovo veliko odlikovanje. Posebno se veselim i zavolj matere, kad smo do suz bili ganuti, i ona i ja. Ovo odlikovanje i priznanje ter ove čuti na sve vijeke ću sačuvati, rezervirati.

Kad si prvi put bio ovde, i kako gusto ideš domon ter onda nije zaman ni pitanje, kad ćemo te ponovo viditi u našem selu?

– U ljeti 1972. sam prvi put došao domom sa starinom, znači šesnaest ljet kasnije nek smo selo ostavili. Čaća moj je htio još jednoć viditi svoju mater Mariju Škrapić (Hanzijova) koja je bila jur jako stara. Po tom moji roditelji već nigdar nisu bili doma, nek ja sam se vratio u Petrovo Selo 2010. ljeta. Ta put je bio nevjerovatan. Kako vidiš, nisam gustokrat u Ugarskoj, ali sam tamo našao jako čuda pajtašev, upoznao sam čuda ljudi i svakako bi rado došao najzad 2017. ljeta. Naravno, ako Bog bude htio da se bolje spoznamo i da još jednoć dotaknem zemlju svojih praocev i pramajkov.

Timea Horvat

8. Koljnofski književni susreti

Ljetos, u glavnoj organizaciji dr. Franje Pajrića i Darka Pernjaka, po osmi put se priredjuju Koljnofski književni susreti, uključujući, naravno, u ovu priredbu i druga gradišćanska naselja i ljude. Od 10. do 13. novembra u Gradišću gostuju nam jur poznati književnici, dičji pisci iz Hrvatske, Robert Mlinarec, Božidar Glavina, Zoran Bošković, Nikša Krpetić, Darko Pero Pernjak, Nenad Piskač i Tomislav Marijan Bilosnić i Drago Štambuk, a domaćini budu gradišćanski novinari i pisci ter pjesnici: Jurica Čenar, Ana Šoretić, Mijo Karagić, Timea Horvat, Mijo Bijuklić i Herbert Gassner. Novost je u ovoljetnom programu da 10. novembra, u četvrtak uvečer, paralelno će se odvijati književni večer u Petrovom Selu i Koljnofu. Dio gostov će se predstaviti isto tako kot i predlani u petroviskom kafiću Nazdravlje, a drugi dio u koljnofskom restoranu Levanda. Ovde će svoju knjigu prezentirati bečki Mijo Bijuklić, književnik iz stare domovine. U petak će se spodobno prvomu danu gostovanja nastaviti prezentacije u Dvojezičnoj školi Petrovoga Sela, a i u Dvojezičnoj školi i čuvarnici „Mihovil Naković“ u Koljnofu, početo od 9 uri. Toga dana u Šopronu će se spojiti hrvatska delegacija i uživati će u gostoljubivosti šopronskih Hrvatov. U 17 uri je otvaranje izložbe naslova „Likovna baština

obitelji Pejačević“ povodom Dana Sv. Martina, u izložbenom prostoru Gradskega muzeja Šoprona, u takozvanom „Lábasházu“. U subotu od 9 do 12 uri slijedi književno-prevoditeljska djelaonica u Konferencijskoj dvorani Doma kulture u Koljnofu, a otpodne prilikom okrugloga stola će poteći diskusija na temu „Suvremeni književni žitak hrvatskoga Gradišća i modeli povezivanja sa starom domovinom“. U 18 uri u velikoj dvorani Kulturnoga doma Koljnofa predstaviti će se mjesna kazališna grupa s novim kusićem pod naslovom „Nikša išće predstavu“, ka se temelji na stvarnom događaju i kojega je za koljnofske igrokazače napisao dr. Franjo Pajrić. Pri premijeri će sudjelovati i Tamburaški sastav „Starci“ iz Šoprona. U nedilju gosti i domaćini će sumirati prinos i rezultate osmoga književnoga spravišća ter će se prikdati i plani za budućnost. Podupiratelji ovoga projekta su: Matica hrvatska Šopron, Čakavska katedra Šopron, Društvo Hrvati, Ministarstvo ljudskih resursov, Skupščina Jursko-mošonsko-šopronske županije, Općina Koljnof, EMC GRAH „KUME“, Hrvatska samouprava Šoprona, Šopronsko hrvatsko kulturno društvo i Hrvatska samouprava Petrovoga Sela.

Tiho

Dio hrvatskih književnikov lani u Petrovom Selu
Sliva: Božica Brkan, Đuro Vidmarović, Robert Mlinarec,
Marko Gregur, Tomislav Marijan Bilosnić i Denis Peričić

„Knjige su moj drugi život“

Marijana Kovač, ravnateljica Gradske knjižnice u Bati

Više desetljeća knjižničarka je dječje književnosti, potom i ravnateljica Gradske knjižnice „Béla Hamvas“ u Bati, predsjednica Mađarskoga društva kazivača priča i folklora teksta „Meseszó“, članica savjeta Mađarskoga društva čitanja, biblioterapeutka, Marijana Kovač jedina je profesionalna kazivačica priča u nas Hrvata u Mađarskoj. Nositeljica je priznanja TÉKA (2014.), i Odličja Aase, za epizodnu glumicu (2014.).

U svome svijetu u knjižnici

Marijana Kovač rodnom je iz podravskoga Starina, gdje završava osnovnu školu u kojoj se zaljubljuje u književnost, u pisanu riječ. Knjige su njezin drugi život. Teška srca napušta svoj čarobni podravski svijet, unatoč tomu da sanjari o tome kako će jednoga dana biti gimnazijalka budimpeštanske Hrvatskosrpske gimnazije na Trgu ruža. Ovdje maturira, potom na Filozofskom fakultetu zagrebačkoga Sveučilišta studira jugoslavistikom. Postupno joj se otvara svijet u kojem se uvijek izvrsno snalazi, stječe nove prijatelje, poznanstva i spoznaje, te poput spužve upija u sebe sve što je novo. Moguće je i zbog toga jer je otvorena i intuitivna osoba. U trenutcima neodlučnosti iza sebe zna brižne ljude. Za odlazak u Budimpeštu hrabri je mati, a za Zagreb profesorica Matilda Bölcs. Ali nakon treće godine studija vraća se kući, udaje se i rodi sina. Diplomira na budimpeštanskom Sveučilištu Loránd Eötvösa kao srednjoškolski profesor hrvatskosrpskoga jezika i književnosti. U Jászberényu stječe zvanje knjižničara dječje književnosti, a 2007. godine završava naobrazbu kazivača priče Kuće običaja. Godine 2005. iz knjižnice, u kojoj radi kao knjižničarka dječje književnosti, nikne i pokreće se poticaj da rođendan slavnoga mađarskog pisca pripovjedaka Eleka Benedeka bude Dan narodne priče. Marijana u nekoliko rečenica ovako opisuje svoju pripadnost: „Imam hrvatsko i mađarsko podrijetlo, pripadnica sam dviju kultura, dvaju jezika. Moje pripadanje hrvatskoj manjini za mene znači da trebam služiti dvije kulture, i dvostruko raditi kako bih bila zadovoljna sama sobom.“

Već od trenutka prvoga susreta s knjigom, s književnošću, i svijetom priče i bajka svjesna je svoga svjetskog poziva. Tijekom naobrazbe za biblioterapeuta upoznaje i prepoznaje moć narodne pripovijetke, i tako kreće prema putu priče. „Vjerujem da poz-

navanje običaja, narodne kulture svakomu su čovjeku neizostavni. Tako je za djecu jedna od najvažnije duhovne hrane: narodna priča. Narodna pripovijetka tada može biti izvorom zadovoljstva ako ju na tradicijski način predstavljamo djetetu. A za to trebamo poznavati pravila kazivanja i specifičnost njegova jezika. Kako bi naše dijete imalo sluh ili „uši za razumijevanje“, za slušanje i uživanje priče, prvo mi trebamo primiti do dandanas živuća svojstva te književne vrste.“ Također već u ranome djetinjstvu otkriva privlačnost kazivanja pripovijetke. Doduše, u to vrijeme i po Starinu pripovijedaju se poneke zgode, ali tada zapravo prisvaja umijeće pripovijedanja. Jednako tako voli kazivati pripovijetke za odrasle i za djecu, no dječji svijet i mašta sve više i više je privlačne. Svjesna je izazova da dječjoj duši treba ponuditi nešto posebno, i nije samo riječ o izboru, što će se čitati ili kazivati, nego naglasak je više na kakvoći interpretacije. Drži da ne postoji dobra ili loša

Nastup u Državnoj knjižnici za strane jezike

priča, bitno je da osoba prepoznaje sebe u svijetu o kojoj ona glasi. Posebnost jesu hrvatske narodne pripovijetke, koje su uvijek zanimljive slušateljima. Većinom ih izvodi na mađarskome jeziku, i to iz zbirke Ernesta Eperjessyja i Đure Frankovića. Već tridesetak godina živi u Bati, i jako joj nedostaje hrvatski jezik i zavičaj. I kako bi ipak sačuvala taj svijet u sebi, doma glasno čita narodne pripovijetke na hrvatskome jeziku. Cijeli je život na putu, katkad na stvarnome i katkad na maštovitome. Unatoč godinama ostala je dijete. Marijana Kovač veoma je pozitivna, veliku duša i vazda nasmijana osoba. Lijepo je biti u njezinu društvu, ili slušati njezine priče. Kada bih trebala nacrtati njezin lik, osobnost, uzela bih grafit i tankim crtama bih nacrtala njezin lik, imala bi velike oči, u koje ako pogledaš, širom ti se otvara svijet čudesa, i u veliki osmijeh raširene usne, a njezini pramenovi kose skakutale bi oko nje. Svakako bih je smjestila u podravsku jesensku šumu, koja u to doba pruža pravi raskoš boja. Čekam kada će napisati svoje pripovijetke ili plodove sakupljačkoga rada.

Kristina Goher

Nakovićevo naticanje u spomen Lajoša Škrapića

Gradišćanski školski sastanak uz pjesme i napise

Hrvatska samouprava Koljnofa i Dvojezična škola i čuvarnica „Mihovil Naković“ lani su jur prikzele od Pedagoškoga instituta organiziranje tradicionalnoga naticanja u lipom govoru s tim da se veća pažnja posvećuje i na ovom spravišću gradišćanskoj literaturi. Dokle je lani Anton Leopold, književnik Gradišćanskih Hrvata iz Austrije, bio recitiran od 1. do 4. razreda, ovoljetno naticanje je priredjeno u spomen petrovskom pjesniku Lajošu Škrapiću, gdo nas je napustio na početku ovoga ljeta. Kad je njegova kći dr. Judita Škrapić dočula da će se dica spomenuti na njezinoga oca, željila je svakako biti nazočna. Nije došla s praznim rukama, nego je svakomu naticatelju uručila mali spomen-dar s potpisom i slikom nje čaće. Naticanje se je odvijalo u četiri kategorije pred stručnim žirijem, a sedamdeset gostov u pratnji učiteljic razveselilo je folklorni program domaćih mališanov.

Svi dobitnici ovoljetnoga naticanja

Naticanje u štanju je na put ganulo Društvo Gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj, onda još na čelu s profesoricom Matildom Bölcs, pred dvadesetimi ljeti. Jedno vrime ga je onda priredio Pedagoški institut sa savjetnicom za jezik Editom Horvat Pauković, potom je institut stupio na suradnju s koljnofskom školom, a lani je zašlo do najboljega scenarija, od jubilarnoga ljeta mjesna Hrvatska samouprava sa školom skupa je zadužena za Nakovićev dan. Na grob koljnofskoga učitelja i kantora osnovnoškolari su i 19. oktobra, u srijedu, položili vijenac. Od 1. do 4. razreda naticatelji su recitali pjesme Lajoša Škrapića pred žirijem u kom su si

*Najbolji „Nakovićevi naticatelji“
Petar Rožonić, Karmela Pajrić,
Lili Völgyi i Luca Barilović*

dile bivše pedagoginje Eržika Pormüller i Terika Danijel-Kolonović, a predsjednik je bio dr. Robert Hajszan, predsjednik PAIN-a iz Pinkovca. Školari gornjih razredov štali su stare tekste od pisca Petra Jandriševića, ki je bio jedan od najboljih pripovidačev med Gradišćanskimi Hrvatima. Oni su po kriteriji izražavanja, naglasaka i intonacije „položili ispit“ pred tročlanim žirijem. Dr. Mijo Karagić, hrvatski književnik iz Unde, Petar Tyran, glavni urednik Hrvatskih novina u Austriji, i Marija Fülöp-Huljev, negdašnja učiteljica hrvatskoga jezika i direktorica

undanske škole, pravda nisu imali laku zadaću pri ocjenjivanju. Ovoliko posebnih nagradov morebit nigdar nije bilo ni podijeljeno kot ovput. Dobitnici su nastali bogatiji i knjigom Lajoša Škrapića ke je darovala Hrvatska samouprava Petrovoga Sela. Dok su se dica naticala, učiteljice i direktorice gradišćanskih škol slušali su predavanja predstavnika Školske knjige iz Zagreba. Do proglašenja rezultata u školskoj auli je potekla i ručna djelaonica, pri koj su svi nazočni mogli napraviti male suvenire iz Koljnofa, a našli su se vjerojatno i novi prijatelji. Po rezultati su ljetos ispali

*Barbara Haniš iz Unde s posebnom nagradom
i Agicom Sarközi ter Ingom Klemenšić*

najboljim recitatorom u 1. i 2. razredu slijedeći. Posebnu nagradu je mogao prikzeti Csongor Döbrösy iz Koljnofa. Treće mjesto je pripalo Hani Alas iz Unde, na drugom mjestu je završio naticanje petrovski Manuel Kiš, a koljnofski Petar Rožonić, isto tako kot i lani, zaslužno je dobio prvo mjesto. U 3. i 4. razredu posebno su nagradjeni četirmi: Andraš Kovač (Hrvatski Židan), Šara Jamrik (Kemlja), Hana Pauković (Petrovo Selo) i Nora Perješi (Petrovo Selo). Dobitnica trećega mjesta je bila Zorka Bauer iz Koljnofa, drugo mjesto je dostala Kornelija Radić iz Bizonje, a zlatna medalija je pripala Liliki Völgyi iz Koljnofa. U borbi 5. i 6. razreda treći su bili Monika Heinrich iz Koljnofa ter Kata Kumanović iz Hrvatskoga Židana. Drugo mjesto su takaj dvime dilile: Lili Csonka iz Petrovoga Sela i Natalija Horvat iz Koljnofa. Apsolutna pobjednica ove kategorije je bila Petroviščanka Luca Barilović. U 4. kategoriji kod 7. i 8. razreda četire posebne nagrade su uručene: Liliki Palković (Petrovo Selo), Petri Šimon (Gornji Četar), Barbari Haniš (Unda) i Sabini Viši (Koljnof). Na trećem mjestu su se našli Nelika Nagy iz Bizonje ter Kristof Habetler iz četarske škole. Za drugo mjesto su označeni Petroviščani Patricija Kelemen i Ivan Škrapić, a najbolja svoje kategorije, uprav tako kot i u prethodni ljeta, bila je domaća Karmela Pajrić.

Tiho

Bezbroj jesenskih programa u lukoviškoj osnovnoj školi

Priroda u jesen poprima raskošne boje i nudi brojne plodove. Ovo godišnje doba zove nas u duge šetnje po šumama iz kojih se vraćamo s lišćem raznih boja, kestenima, žirovima. Lijepi ukrasi na stolu unose toplinu u srca. Zbog toga je to razdoblje iznimno omiljeno i u podravskim osnovnim školama gdje je priroda u to doba prekrasna. Nije čudo da i suradnici lukoviške osnovne škole žele iskoristiti svaku priliku da pokažu učenicima divotu jeseni.

U malome podravskom naselju Lukovišću već više od pedeset godina radi osnovna škola, a nastava u toj zgradi teče od 1972. godine. No u školu ne dolaze samo učenici toga sela nego se ovdje okupljaju djeca iz okolnih naselja, Potonje, Brlobaša i Novoga Sela. Činjenica je da je Lukovišće uvijek bilo naselje u kojem su obitavali pretežito Hrvati, čuvanje hrvatske svijesti u nekom smislu uvijek je bio prvotan. Ravnateljica je škole Eleonora Varga Kečkeš, koja je na čelu ustanove već deset godina, od 2006., a prije je bila doravnateljica. Školu pohađaju učenici navedenih naselja, a u malom broju dolaze i iz Barče i Dombola. Svaki učenik uči hrvatski jezik, tjedno pet sati. Uspješnom radu škole pridonosi i činjenica da imaju samostalnu knjižnicu, gdje svatko može naći kakvu knjigu koja će im pomagati u učenju. Hrvatska se nastava u školi odvija od utemeljenja ustanove jer, kako kaže i ravnateljica, voditelji sela i škole uvijek su smatrali važnim čuvanje hrvatske kulture i jezika. Nastavnici koje se brinu za hrvatski odgoj u školi jesu: Anica Popović Biczak, Tomislav Bunjevac i Biserka Brantner Kolarić. Oni osim jezičnih sati učenicima predaju i narodopis. Sada je u školi aktualna tema jesen. Kako kažu nastavnici, djeca jako vole ovo razdoblje i rado sudjeluju na izletima u okviru kojih mogu šetati u okolnim šumama, promatrati prekrasnu prirodu, čudesne boje jeseni. Unutar školskih zidova također se vidi postignuće tih izleta, kreativni učenici sakupljaju razne plodove koje nađu prilikom šetnje u okolici, a od toga prave prelijepe stvari koje rese školu.

U školi su izmišljeni razni projekti u vezi s jeseni, primjerice postoji tzv. Mozaik, što je natjecanje u crtanju za niže i više razrede, kada svi učenici mogu pokazati svoju kreativnost, zatim da ni književnost ne izostaje, redovito organiziraju Tjedan jesenskih

pjesama kada svako jutro jedan od učenika recitira jednu jesensku pjesmu koju je naučio na satu hrvatskoga jezika. U nižim razredima najomiljenija je pjesmica Gitara jesenjeg vjetrova od Grigora Viteza.

Osim ovih jesenskih tema, osam učenika, na čelu s učiteljicom Anicom Popović Biczak uzbuđeno se pripremaju na prikaz projektna teme što će se ustrojiti potkraj studenoga, a tema je Moj omiljeni pjesnik. Za tu je temu učiteljica, budući da su njegove pjesme omiljene među učenicima, izabrala Ivicu Smoleca, s kojim je i stupila u kontakt, pa je g. Smolec rado odgovorio i rekao da mu je vrlo drago što će predstaviti baš njega.

Luca Gažić

ŠELJIN – Članovi gradske Hrvatske samouprave i članice šeljinske plesne skupine „Zlatne noge“ u subotu, 19. studenoga, posjetit će 14. Gospodarski sajam – Sajam sira u Grubišnom Polju, kao što su to učinili i lani. U okviru tamošnjega kulturnog programa nastupit će i šeljinska skupina sa šokačkom koreografijom. Sajam sira tradicionalno se priređuje u tome hrvatskom gradu, gdje znatizeljnike čekaju s raznim zanimljivim programima, ukusnom hranom i sirovima.

MARTINCI – U organizaciji Seoske i Hrvatske samouprave, u suorganizaciji Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džurčin“, u petak, 11. studenog, održava se uobičajeno Martinje. Program počinje u 10 sati svetom misom u crkvi sv. Martina, potom u 14 sati je nogometna utakmica (veterani) Martinci – Santovo, a u 18 sati počinje Bučura, krštenje vina, „Gusijada“ – Martinjska večera te druženje uz „Podravkinu“ glazbu. Organizatori svakoga srdačno čekaju.

IZVAR – U nedjelju, 16. listopada, društvo iz Izvara i Bojeva sudjelovalo je na svečanom programu koji je bio u Ždali povodom Dana svete Tereze. Sveta misa je bila u 11 sati u ta-

mošnjoj katoličkoj crkvi, a zatim su proslavili 40. obljetnicu ždalskoga Ženskog pjevačkog zbora. Tu su priliku iskoristili i izdali knjigu pod naslovom Prekodravke, autori su Žuža Zabjan, Zvonimir Ištvan. Potom su domaćini ugostili uzvanike ukusnim objedom, a potom je počela povorka kulturnih društava. U kulturnom dijelu večeri sudjelovalo je društvo izvarskih i bojevskih umirovljenika.

DODIJELJENE NAGRADE NATJEČAJA „BODOLJAŠI”

Serdahelska Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin” u okviru Pomurskih jesenskih književnih dana svake godine raspisuje natječaj za učenike hrvatskih osnovnih i srednjih škola, da bi se bolje upoznali s književnom baštinom Hrvata u Mađarskoj. Ovogodišnja je tema bila dječji roman „Bodoljaši” Stipana Blažetina, prigodom 30. obljetnice objavljivanja. Za niže razrede zadatak je bio oslikati kakav odlomak iz romana, a za više razrede i srednjoškolce napraviti strip iz raznih poglavlja. Uručba nagrada upriličena je na svečanom programu Pomurskih književnih dana. Nagrade je uručio Stjepan Turul, predsjednik serdahelske Hrvatske samouprave. U natječaju je sudjelovalo više od sedamdeset djece i predano je vrlo vrijednih radova, najbolje su ocijenili zastupnici Hrvatske samouprave uza stručnu pomoć učiteljica.

Nagrađeni učenici za stripove

Na natječaj za više razrede stigao je 21 rad od 59 učenika, naime većina njih radila je u družini.

Svi pristigli stripovi bili su uspješni, na njima su likovi oživjeli, a različiti stilovi crtanja vrijedni su da se uvežu u brošuru stripa. Mnogi su od natjecatelja nagrađeni.

Prema ocjenjivačkom sudu autori najboljih stripova bili su ovi učenici: Bagarus Norbert – Noe Rihard, Eliza Novak – Aniko Vlašić, Kiti Bokronji – Laura Koša, Fani Kolar, Ana Holender – Tamara Kuzma, Mate Bedő – Marcel Bedő – Barna Herman, Mira Prosenjak, Evelin Kutaši – Jazmin Doboš – Kira Karakai. Učenici draškovečke partnerske škole radili su

po razredima, ocjenjivački je sud njihove radove ocijenio također vrlo uspješnim.

Po natječaju vrednovan je najizvorniji strip, čiji su autori mogli podijeliti nagradu u vrijednosti od deset tisuća forinta.

Nagradu za najizvorniji strip mogli su preuzeti Georgina Major i Dženifer Varadi. Svi drugi sudionici natječaja nagrađeni su spomenicom i sitnom nagradom.

beta

Dženifer Varadi (slijeva) i Georgina Major nacrtaile su najizvorniji strip.

Strip Georgine i Dženifer

Od učenika nižih razreda stiglo je 20 radova, na njihovim likovnim radovima oslikani su događaji iz romana u Budžaku, Prnjavoru, Bodolji, dječje igre, ribolov i slično. Među njima, najvrednijim su ocijenjeni crteži **Georgine Doboš, Reke Oršoš, Šare Vajdai, Kire Hason, Kate Karas i Blanke Kertes.** Njima su darovane bojice, flomasteri i igračke.

Nagrađeni učenici za likovne radove

Hrvatski tjedan u Kaniži

Kaniška Hrvatska samouprava, na čelu s predsjednicom Marijom Vargović, već godinama priređuje Hrvatski tjedan, želeći time posvetiti veću pozornost nazočnosti hrvatske narodnosti u tome pomurskom gradu. Ovogodišnji Hrvatski tjedan u Kaniži, održan od 10. do 14. listopada, nudio je programe za razne naraštaje, od predavanja o povijesti Zrinskih do kulturnoga programa pomorskih Hrvata.

Prikaz Beate Hason

Kaniška Hrvatska samouprava od samih početaka svoga djelovanja nastoji okupiti hrvatsku zajednicu grada. Prilikom zadnjeg popisa pučanstva u gradu se izjasnilo umalo 500 žitelja pripadnikom hrvatske narodnosti, od njih 30 – 40 djelatni su članovi zajednice, uključeni su u pjevački zbor, redovito sudjeluju u raznim programima ili ih prate. Hrvatski tjedan i ovaj put ih je okupio. Među programima tjedna u povodu ovogodišnje obljetnice Sigetske bitke zainteresirani mogli su čuti nova saznanja o zajedničkoj povijesti Hrvata i Mađara. U uredu Samouprave Edit Kočiš, stručnjakinja povijesti Zrinskih, predavala je na mađarskome jeziku o povijesti Novoga Zrina, o utvrdi koja se nalazila nedaleko od Kaniže. Drugi

prikaz bio je povezan s vjerskom tematikom, o omiljenom hodočastištu Hrvata u Bosni i Hercegovini, o Međugorju. Beata Hason, voditeljica sumartonske Vjerske grupe „Razapeta duga“ predstavila je mjesto Gospina ukazanja i podijelila iskustva hodočašća s pomurskim Hrvatima. Zoltan Hason sviranjem na gitari prikaz je uljepšao s vjerskim pjesmama. Najviše znatiželjnika okupio je Hrvatski kulturni program zadnjega dana u Malome dvorcu gdje je hrvatska skupina Dječjeg vrtića Rozgonyijeve ulice prikazala hrvatske igre s pomoću svojih odgojiteljica Hrvatica Magdolne Havaši i Margite Körmendi. U izvedbi keresturskoga Tamburaškog sastava „Kitica“, Pjevačkoga zbora „Petripske ružice“ i kaniškoga Mješovitog pjevačkoga zbora gledatelji mogli su uživati u milozvučnim pomurskim popijevkama.

beta

Djeca kaniškoga Dječjeg vrtića Rozgonyijeve ulice predstavljaju hrvatske igre.

Pred kipom Ferenc Rákóczi II.

Keresturski učenici u Slovačkoj

Keresturska Osnovna škola „Nikola Zrinski“ i Osnovna škola „Sándor Petőfi“ u okviru projekta „Bez granica“ organizirale su izlet u Slovačku za učenike 7. razreda. Izletnici su posjetili rodno mjesto mađarskog pisca Kálmána Mikszátha u Sklabini, u Dolnoj Strehovi Dvorac Madach, u Podrečanju Dvorac Balassa i druga mjesta vezana za mađarsku povijest. Upoznali su se s prirodnim ljepotama toga kraja, posjetili nacionalne parkove. Zadnja su postaja izleta bile Košice, ondje su pogledali katedralu u čijoj su kripti posmrtni ostatci Ferenc Rákóczi II., sina Jelene Zrinski.

beta

NARDA – U ovom selu po drugi put su skupadošla dica ove srijede da skupa s peljačicom mjesne knjižnice Elvirom Verhaš napravu martinjske laterne. Poznato je kako je ovo jubilarno ljeto, 1700. obljetnica rođenja Sv. Martina u Sambotelu. Ov svecac je od 1925. ljeta i zemaljski patron Gradišća, a od 1960. i zaštitnik Željezanske biskupije. Uza to imamo i nekoliko sel u Gradišću, kade su crikve „pod rukom“ ovoga sveca. Kako je rekla načelnica sela Kristina Glavanić, u organizaciji Hrvatske i Seoske samouprave, ov tajedan u petak, početo od pola šest, priredjuje se i svetačna prošecija u čast Sv. Martina, a potom su svi nazočni pozvani na agape.

HRVATSKI ŽIDAN; PLAЈGOR – Med spomenuti seli povorka s laternami u čast Sv. Martina jur ima svoju tradiciju, u koj Židanci, početo od najmladjih do najstarijih, piše idu na dan ovoga sveca u susjedno selo, kade je mjesna crikva posvećena Sv. Martinu. Ljetos Seoska i Hrvatska samouprava Plaјgora poziva dicu i na svojevrsno naticanje, gdo će znati lipši lampas napraviti za ovu priliku. Najlipše laterne će se i nagraditi. Ovoljetna povorka se gane 11. novembra, u petak u 17 uri od židanske crikve Sv. Ivana Krstitelja i na pragu Plaјgora hodočasnike pozdravljaju domaćini s kimi će skupa ići dalje do plaјgorske crikve u koj se spravišće nastavlja s kulturnim programom. Veseli sastanak se završava u Kulturnom domu uz bogate stole u veselju i družanju.

SAMBOTEL – Hrvatska samouprava Željezne županije, na čelu sa Štefanom Krizmanićem, održat će JAVNU TRIBINU, 15. novembra, utorak od 15 uri, u svetačnoj dvorani Sjedišća Željezne županije. Na istom mjestu jednu uru kasnije će zasjedati zastupništvo županijskoga hrvatskoga tijela s dnevnimi točkami, s polaganjem računa za ovoljetno djelovanje i plani za dođuće ljeto.

BUDIMPEŠTA – Hrvatsko kulturno središte Croatica poziva Vas na društveno-političku tribinu, koja će biti 15. studenoga 2016., s početkom u 17.30, u Croaticinoj konferencijskoj dvorani. Gost je tribine Mišo Hepp, glasnogovornik hrvatske manjine u Mađarskome parlamentu. Razgovor vodi: Kristina Goher, novinarka.

HARKANJ – U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, u subotu, 12. studenoga, priređuje se Hrvatska večer. Program počinje svetom misom u 17 sati, potom je kulturni program u kojem sudjeluju KUD-ovi: orahovički „Crkvari“, pečuški „Baranja“, erčinski „Zorica“, te harkanjski mali školari i Harkanjski mješoviti zbor. U 20 sati svakoga čeka večera, a nakon toga hrvatski bal uz „Podravkinu“ svirku. Priredba se ostvaruje uz potporu Ministarstva ljudskih resursa.

SANTOVO – U organizaciji Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, 10. studenog obilježava se već tradicionalni spomendan biskupa svetog Martina. Tom će se prigodom učenici i nastavnici škole okupiti u župnoj crkvi na dvojezičnome misnom slavlju koje će, s početkom u 16.30, predvoditi santovački župnik, biskupski vikar kalačko-kečkemetske nadbiskupije za narodnosti Imre Polyák. Nakon mise zajedno će sudjelovati na svečanoj povorci s lampionima kroza središnje ulice naselja do doma kulture gdje će svi oni biti pogošćeni toplim čajem i zamašćenim kruhom koje će im pripremiti članovi santovačkoga kluba umirovljenika i drugih pojedinaca.

SUMARTON – Hrvatska državna samouprava srdačno Vas poziva na IX. DRŽAVNU TURNEJU koja će se prirediti u Sumartonu 12. studenoga 2016. godine s početkom u 16 sati u Domu sela. 16.00 Pozdravni govori: Joža Đurić, zastupnik Hrvatske državne samouprave, Brigita Štivić, dopredsjednica KUD-a „Marica“. KULTURNI PROGRAM KUD „Marica“ iz Salante KUD „Nova zora“ iz Donje Lomnice. Priredbu podupire: Fond za razvoj ljudskih potencijala Ministarstva ljudskih resursa.

BAJA – Tamošnja Hrvatska samouprava povodom obilježavanja 330. godišnjice, 12. studenog ove godine organizira Spomendan doseobe bunjevačkih Hrvata. Program: 15.30 misno slavlje u župnoj crkvi svetog Antuna Padovanskog, 16.20 polaganje vijenaca kod spomen-ploče u predvorju Gradske kuće, 16.30 razgovori na temu „Oj, Bunjevče, probudi se sada“ u gradskoj vijećnici. Izlagači: Tomislav Žigmanov (Subotica), Ladislav Heka (Segedin), dr. Mijo Karagić (Unda), Joso Šibalin (Santovo), Živko Mandić (Budimpešta), 18.00 nastup zagrebačkoga folklornog ansambla „Ivan Goran Kovačić“ u Gradskome kazalištu.

BUDIMPEŠTA – Hrvatska samouprava grada Budimpešte srdačno Vas poziva na JAVNU TRIBINU koja će se održati 4. prosinca 2016., s početkom u 13 sati u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i đlačkom domu (1144 Budapest, Kántorné sétány 1 – 3).

BAJA – Sljedeća sjednica Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, ujedno i obvezna godišnja javna tribina (javno saslušanje), održat će se 15. studenog ove godine u županijskom Domu narodnosti u Baji, s početkom u 14 sati. Dnevni red: 1) Izmjena proračuna Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije za 2016. godinu; 2) Podupiranje priredaba; 3. Javna tribina; 4. Razno.

Pozivnica
19. studenog 2016.

Hevesi Sándor
Művelődési Központ

DAN HRVATA
2016
HORVÁT NAP

Meghívó
2016. november 19.

Nagykanizsa,
Széchenyi tér 5-9.

PROGRAM PRIREDBE

15.30
Sveta misa u crkvi Srca Isusova
(Kaniža, Trg Ferenc Deáka 4.)
Svetu misu će uz koncelebriranje svećenika
Hrvata iz Mađarske predvoditi
varaždinski biskup Josip Mrzljak

17.00
Otvorenje izložbe
Obitelj Zrinski i Hrvati kre Mure
(Kaniža, Széchenyi tér 5-9.)

17.30
Pozdravni govori, dodjela odličja
Kulturni program:
„Vu tem koli se Pomurje pleše.”
Sudjeluju: Hrvatska kulturna društva,
zborovi i tamburaški sastavi Pomurske regije.

A RENDEZVÉNY PROGRAMJA

15.30
Szentmise a Jézus Szíve templomban
(Nagykanizsa, Deák Ferenc tér 4.)
A szentmisét magyarországi horvát papok
közreműködésével
Josip Mrzljak varažsdi püspök celebrálja

17.00
A Zrínyi család és a Mura-menti horvátok
című kiállítás megnyitója
(Nagykanizsa, Széchenyi tér 5-9.)

17.30
Ünnepi köszöntők, díjátadás
Kulturális műsor:
„Vu tem koli se Pomurje pleše.”
A Zala megyei kulturális egyesületek
közös műsora.

EMBERI ERŐFORRÁS
TÁMOGATÁSKÉZELŐ

